

Odpovědnost státu za škodu

K tomu, aby bylo možné dovodit ve smyslu § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb. případnou odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem konkursního soudu, musí jít o postup, který se neodrazí bezprostředně v obsahu soudního rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2656/2010, ze dne 28.8.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce CDV-2, LTD., se sídlem P., zastoupeného JUDr. P.B., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému Ing. J. Š., zastoupenému Mgr. P.Š., advokátem, se sídlem v K.V., o zaplacení částky 4.268.360,90 Kč s příslušenstvím, za účasti Kooperativa pojišťovny, a. s., Vienna Insurance Group, se sídlem v P., jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalovaného, vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 10 C 319/2005, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. února 2010, č. j. 25 Co 166/2009, 25 Co 167/2009-499, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 16. března 2010, č. j. 25 Co 166/2009-505, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. února 2010, č. j. 25 Co 166/2009, 25 Co 167/2009-499, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 16. března 2010, č. j. 25 Co 166/2009-505, se zrušuje s výjimkou té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodě I. výroku. Ve zrušeném rozsahu se věc vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 27. ledna 2009, č. j. 10 C 319/2005-434, uložil Okresní soud v Karlových Varech (dále jen „okresní soud“), ve znění usnesení téhož soudu ze dne 2. března 2009, č. j. 10 C 319/2005-458, žalovanému (Ing. J. Š.) zaplatit žalobci (CDV-2, LTD.) částku 1.067.090,- Kč s příslušenstvím (tvořeným specifikovaným úrokem z prodlení počítaným od 18. dubna 2006) [bod I. výroku], zamítl žalobu ohledně požadavku na zaplacení částky 3.201.270,90 Kč s příslušenstvím (tvořeným specifikovaným úrokem z prodlení počítaným od 18. dubna 2006 do zaplacení) [bod II. výroku] a rozhodl o nákladech řízení (bod III. výroku). Okresní soud o věci rozhodl za účasti Kooperativa pojišťovny, a. s., Vienna Insurance Group, jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalovaného.

Šlo o v pořadí druhý rozsudek okresního soudu ve věci. První rozsudek ze dne 23. října 2007, č. j. 10 C 319/2005-323, zrušil Krajský soud v Plzni k odvolání žalobce (usnesením ze dne 25. června 2008, č. j. 25 Co 41/2008-392) v zamítavém výroku ohledně požadavku na zaplacení částky 4.268.360,90 Kč s příslušenstvím a ve výroku o nákladech řízení a věc potud vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Okresní soud vyšel při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku zejména z toho, že:

1/ Investiční a poštovní banka, a. s. (dále jen „I banka“) jako věřitel, uzavřela se společností B. UNION s. r. o. (dále jen „společnost B“) jako s úvěrovým dlužníkem dne 18. listopadu 1993 smlouvu o úvěru, ve znění dodatků z 1. srpna 1996 a 20. března 1997 (dále jen „úvěrová smlouva“), na základě které poskytla I banka společnosti B úvěr ve výši 9.360.000,- Kč, se smluvní úrokovou sazbou 4,5 % ročně.

2/ I banka (jako zástavní věřitel) uzavřela se společností B (jako zástavním dlužníkem) dne 18. listopadu 1993 smlouvu o zřízení zástavního práva k nemovitostem vlastněným společností B, v

katastrálním území J. (dále jen „nemovitosti“), k zajištění pohledávky z úvěrové smlouvy (dále jen „zástavní smlouva č. 1“). Zástavní právo bylo vloženo do katastru nemovitostí s účinky vkladu k 19. listopadu 1993.

3/ Banka I (jako prodávající) uzavřela s Československou obchodní bankou, a. s. (dále jen „banka“) jako kupující dne 19. června 2000 smlouvu o prodeji podniku, na jejímž základě přešla na banku též pohledávka banky I z úvěrové smlouvy.

4/ Rozsudkem ze dne 21. ledna 2003, č. j. 10 C 202/2001-46, který nabyl právní moci 26. dubna 2003, uložil okresní soud společnosti B zaplatit bance na úhradu pohledávky z úvěrové smlouvy částku 1.872.000,- Kč na jistinu, 1.452.837,- Kč na úroku z prodlení ke 2. červnu 2001 a úrok z prodlení z přisouzené jistiny ve výši 17,3 % ročně za dobu od 13. června 2001 do zaplacení a na náhradě nákladů řízení částku 74.880,- Kč.

5/ Banka (jako postupitel) uzavřela se žalobcem (jako postupníkem) dne 27. února 2004 smlouvu o postoupení pohledávky (dále jen „postupní smlouva“), jejímž předmětem byla pohledávka banky vůči společnosti B z úvěrové smlouvy, s tím, že výše pohledávky činila k 30. září 2003 částku 4.070.149,89 Kč (z toho jistina 1.872.000,-Kč).

6/ Podle výpisu z katastru nemovitostí byly nemovitosti zastaveny (na základě smlouvy o zřízení zástavního práva z 13. června 1996 - dále jen „zástavní smlouva č. 2), s právními účinky vkladu k 14. červnu 1996, též ve prospěch České konsolidační agentury (dále jen „ČKA“).

7/ Usnesením ze dne 14. června 2002, č. j. 29 K 26/2002-8, které nabylo právní moci dne 18. června 2002, prohlásil Krajský soud v Plzni (dále jen „konkursní soud“) konkurs na majetek J. hotelové společnosti s. r. o. (dále jen „úpadce J“) a správcem konkursní podstaty úpadce J ustavil žalovaného.

8/ Podle protokolu z přezkumného jednání z 6. listopadu 2002 a k němu přiložené zprávy o stavu konkursního řízení byly nemovitosti sepsány do konkursní podstaty úpadce J, s tím, že na nich vázlo (jako druhé v pořadí) zástavní právo pro pohledávku ČKA.

9/ Podle zprávy o stavu konkursního řízení si byl správce konkursní podstaty vědom existence „nekonkursního“ věřitele (banky), coby zástavního věřitele, ohledně jehož zajištěné pohledávky vázlo na nemovitostech (jako první v pořadí) rovněž zástavní právo.

10/ Podle dopisu žalovaného bance ze dne 23. prosince 2002, vyzval žalovaný (jako správce konkursní podstaty úpadce J) banku k uplatnění zástavního práva.

11/ Dopisem z 10. září 2002 vyzval žalovaný společnost B k vyplacení pohledávky ČKA.

12/ Usnesením č. j. 29 K 26/2002-43, doručeným 18. prosince 2002, vyzval konkursní soud společnost B, aby do 30 dnů od jeho doručení podala vylučovací žalobu (ohledně nemovitostí).

13/ Dopisem z 6. ledna 2003, doručeným konkursnímu soudu 10. ledna 2003, uplatnila banka zajištěnou pohledávku vůči společnosti B s tím, že výše pohledávky činí k 7. lednu 2003 částku 3.833.246,61 Kč.

14/ Dopisem z 10. ledna 2003, doručeným 17. ledna 2003, vyzval konkursní soud žalovaného, aby se vyjádřil k podání banky z 6. ledna 2003.

15/ Dopisem ze 17. března 2003 (doručeným konkursnímu soudu 18. března 2003) vyčíslila banka zajištěnou pohledávku vůči společnosti B částkou 7.146.933,58 Kč.

16/ V průběhu konkursu byly nemovitosti vydraženy (21. března 2004), přičemž čistý výtěžek zpeněžení nemovitostí činil 10.526.132,40 Kč.

17/ Dopisem z 28. března 2003 (doručeným konkursnímu soudu 4. dubna 2003) uplatnila banka požadavek na vydání výtěžku zpeněžení nemovitostí zajišťujících její pohledávku z úvěrové smlouvy za společnost B.

18/ Žalovaný (jako správce konkursní podstaty úpadce J) se 18. května 2003 vyjádřil k požadavku banky ad 17/ tak, že banka neuplatnila nárok do data konání prvního přezkumného jednání (byť na nemovitostech vskutku vázne jako první v pořadí zástavní právo zřízené v její prospěch).

19/ Dopisem z 27. června 2003 (doručeným 30. června 2003) oznámila banka konkursnímu soudu, že má vůči společnosti B pohledávku pravomocně přiznanou rozhodnutím Okresního soudu v Karlových Varech, č. j. 10 C 202/2001-46.

20/ Usnesením ze dne 26. ledna 2004, č. j. 29 K 26/2002-128 (které nabylo právní moci 16. února

2004), zrušil konkursní soud k návrhu úpadce J konkurs na majetek úpadce J podle § 44 odst. 1 písm. c/ zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“).

21/ Exekučním příkazem ze dne 16. června 2004 byla na základě vykonatelného exekučního titulu (seznamu přihlášených pohledávek sestaveného v konkursu vedeném na majetek úpadce J k 11. prosinci 2003) k uspokojení pohledávky oprávněného (F. Trading B. V. - dále jen „společnost F“, coby nabyvatelky pohledávky ČKA) ve výši 45.174.698,31 Kč přikázána pohledávka z účtu povinného (bývalého úpadce J).

22/ Usnesením ze dne 29. dubna 2004, č. j. 29 K 9/2004-24, zamítl konkursní soud návrh společnosti B na prohlášení konkursu na její majetek, pro nedostatek majetku.

23/ Usnesením ze dne 12. května 2005, č. j. 54 K 7/2005-25, prohlásil konkursní soud k návrhu bývalého úpadce J opět konkurs na majetek úpadce J a správcem konkursní podstaty úpadce J opět ustavil žalovaného.

24/ Podle zápisu z přezkumného jednání, jež se ve druhém konkursu konalo 22. března 2006, žalovaný akceptoval pohledávku přihlášenou žalobcem vůči úpadci J z titulu nevyplaceného výtěžku zpeněžení nemovitostí zastavených ve prospěch právního předchůdce žalobce (banky).

25/ Usnesením ze dne 21. května 2004, č. j. 29 K 9/2004-45, zamítl konkursní soud (v konkursu vedeném na majetek společnosti B) návrh, kterým se žalobce domáhal nařízení předběžného opatření, jímž by bývalému úpadci J bylo uloženo složit do soudní úschovy částku získanou jako výtěžek z prodeje nemovitostí, přičemž Vrchní soud v Praze toto usnesení zrušil (usnesením ze dne 17. srpna 2004, č. j. 1 Ko 342/2004-65) proto, že k rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření byl povolán jiný soudce (mimo konkursní řízení).

Na tomto základě soud mimo jiné shrnul, že konkursní soud zrušil konkurs na majetek úpadce J, aniž rozhodl o návrhu banky, aby jí byl vydán výtěžek zpeněžení nemovitostí nebo o tom, že s bankou nebude jednáno jako s účastníkem konkursního řízení pro opožděnost přihlášky. Výtěžek zpeněžení nemovitostí připadl po zrušení konkursu a po odečtení nákladů na konkurs bývalému úpadci J a tyto peněžní prostředky byly zajištěny exekučním příkazem pro pohledávku společnosti F vůči bývalému úpadci J. Po zrušení konkursu vyzýval žalobce bývalého úpadce J k vydání tohoto výtěžku a podával návrhy na nařízení předběžných opatření směřujících k omezení dispozice s výtěžkem zpeněžení nemovitostí a žaloby na vydání takového výtěžku proti úpadci a následně proti společnosti F.

Soud následně vyšel z ustanovení § 165, § 415, § 420, § 438 odst. 1, § 441 a § 442 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) a z ustanovení § 8 odst. 2 ZKV. V intencích těchto ustanovení pak dovedl, že žaloba je zčásti důvodná.

K předpokladům vzniku odpovědnosti za škodu soud uvedl, že „je zřejmé“, že žalovaný (jako správce konkursní podstaty úpadce J) nepostupoval v souladu se zákonem, konkrétně s ustanovením § 165 obč. zák. Při zpeněžení nemovitostí zajišťujících pohledávku žalobce totiž neměl souhlasit se zrušením konkursu, aniž by došlo k vypořádání právního předchůdce žalobce (banky). Tím, že souhlasil se zrušením konkursu, žalovaný umožnil, aby výtěžek zpeněžení nemovitostí připadl (bývalému) úpadci J a aby byl následně exekvován ve prospěch subjektu, který měl na nemovitostech zástavní právo jako (až) druhý v pořadí.

Vzhledem majetkovým poměrům úpadce J v době zrušení konkursu si přitom žalovaný musel být vědom toho, že reálně hrozí, že se žalobce vůči (bývalému) úpadci J nedomůže vydáním výtěžku zpeněžení. Žalovaný tudíž porušil přinejmenším prevenční povinnost dle ustanovení § 415 obč. zák.

Na vzniku škody se však kromě žalovaného podílely i další subjekty, a to jednáním, které vedlo ke zrušení konkursu, aniž byla část výtěžku zpeněžení vyplacena právnímu předchůdci žalobce (bance).

Šlo o účastníky konkursního řízení (o úpadce J a o jeho konkursní věřitele), jejichž souhlasu se zrušením konkursu bylo též zapotřebí a kteří se zrušením konkursu souhlasili, ačkoli si byli vědomi

zástavního práva banky, popřípadě nároků z něj vyplývajících. Svým jednáním škodu zapříčinil i konkursní soud, který rozhodl o zrušení konkursu, aniž se vypořádal se žádostí právního předchůdce žalobce (banky) o vydání výtěžku zpeněžení nemovitostí a který současně zrušil konkurs a s bankou „vůbec“ nejednal jako s účastníkem konkursního řízení.

Soud dodal, že vzhledem k okolnostem případu je na místě rozhodnout (v intencích § 438 odst. 2 obč. zák.) o dělené odpovědnosti (ač by všechny zmíněné subjekty odpovídaly za škodu solidárně), tedy o tom, že žalovaný odpovídá za způsobenou škodu podle míry své účasti na ní. Při úvaze o míře účasti žalovaného na způsobení škody soud vyšel z toho, že:

- Žalovaný si byl vědom existence oprávněného nároku předchůdce žalobce (banky) a nutnosti jeho vypořádání.
- Žalovaný (jako správce konkursní podstaty) je osobou, která se profesně zabývá vyřizováním věcí v konkursním řízení a potud je případná míra jeho odpovědnosti nepoměrně vyšší než u účastníků konkursního řízení.
- Žalovaný se podílel na vzniku škody tím, že souhlasil se zrušením konkursu, aniž byla vypořádána oprávněná pohledávka žalobce a nijakým způsobem nereagoval na žádost právního předchůdce žalobce (banky) o vydání výtěžku zpeněžení, adresovanou konkursnímu soudu (přínejmenším měl poukázat na to, že o žádosti má být procesně rozhodnuto i negativně).

Míra odpovědnosti žalovaného na způsobené škodě tak podle okresního soudu činí 25 %, u dalších účastníků konkursního řízení činí 10 % a u konkursního soudu činí zbytek (65 %). Přisouzenou částku tak okresní soud vypočetl podle určené míry odpovědnosti z celkově vyčíslen škody ve výši 4.268.360,60 Kč.

K odvolání žalobce (proti zamítavému výroku o věci samé v rozsahu částky 1.920.762,63 Kč), žalovaného a vedlejšího účastníka (proti vyhovujícímu výroku o věci samé a proti výroku o nákladech řízení) Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 5. února 2010, č. j. 25 Co 166, 25 Co 167/2009-499, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 16. března 2010, č. j. 25 Co 166/2009-505, potvrdil rozsudek okresního soudu ve vyhovujícím výroku o věci samé a v části zamítavého výroku o věci samé ohledně částky 1.920.762,63 Kč (první výrok) a změnil jej ve výroku o nákladech řízení (druhý výrok). Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (třetí výrok).

Odvolací soud po doplnění dokazování výsledkem žalovaného úvodem připomenul závěr, který zformuloval ve svém zrušujícím usnesení ze dne 25. června 2008 (na něž pro stručnost odkázal), totiž závěr, že ta část výtěžku zpeněžených nemovitostí, jež připadala na pohledávku žalobce, nemohla tvořit součást konkursní podstaty úpadce J a správce konkursní podstaty úpadce J měl právo tuto část výtěžku zpeněžení vyloučit z konkursní podstaty a dobrovolně ji vydat žalobci. K pochybení „zřejmě došlo i na straně konkursního soudu“ a namísto je tzv. dělená odpovědnost dle ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák.

K námitce žalovaného, že banka pohledávku do konkursu včas nepřihlásila, a kdyby ji přihlásila, stejně by nemohla být uspokojena z majetku konkursní podstaty, neboť neměla žádnou pohledávku vůči úpadci J, odkázal odvolací soud na právní názor, jenž zaujal ve zrušujícím usnesení ze dne 25. června 2008. Rozhodnutí soudu prvního stupně proto neměl za nepřezkoumatelné proto, že se touto otázkou (sám) nezabýval. Odvolací soud „zopakoval“, že banka neměla povinnost pohledávku přihlásit, neboť úpadce J nebyl jejím dlužníkem, (a) nebyla (banka) účastníkem konkursního řízení. Stála (banka) mimo konkurs s lepším právem k zástavě zpeněžené v konkursu. Ta část výtěžku prodeje zástavy, jež připadala na pohledávku banky zajištěnou „prvním zástavním právem v pořadí“, nenáležela do konkursní podstaty a měla být vydána bance. Potud odvolací soud poukázal na „rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 938/2006“ (jde o rozsudek ze dne 28. srpna 2008, uveřejněný pod číslem 78/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 78/2009“,

který je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - veřejnosti dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

K námitce žalovaného, že bez souhlasu konkursního soudu (který nebyl dán, ač o něj banka žádala) nemohl bance vyplatit výtěžek zpeněžení nemovitostí, odvolací soud uvedl, že v rozsahu takto zajištěné pohledávky banky nešlo o „klasický výtěžek z konkursní podstaty“, ale o zpeněžení věci, jež v této části do konkursní podstaty nenáležela. Nelze proto (dle odvolacího soudu) jednoznačně aplikovat ani ustanovení § 28 odst. 2 ZKV o potřebě souhlasu soudu. Žalovaný mohl odpovídající část (výtěžku zpeněžení nemovitostí) vyplatit v mezích své působnosti předtím, než byl zproštěn výkonu funkce správce konkursní podstaty, uzavřel odvolací soud, odkazuje potud příkladmo na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2006, sp. zn. 29 Odo 961/2006, uveřejněnému pod číslem 72/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 72/2007“).

Odvolací soud připustil, že do určité míry lze chápat opatrnost žalovaného co do uspokojení banky z titulu lepšího pořadí zástavního práva (bez souhlasu soudu), dodal ale, že „nelze dovést správnost zvoleného postupu“ správce konkursní podstaty, vedl-li k důsledkům nastalým po zrušení konkursu na majetek úpadce J.

Odvolací soud se neztotožnil ani s argumentací žalovaného, že mu žádný předpis neukládá žádat soud o uvolnění deponovaného výtěžku (zpeněžení nemovitostí), takže svou právní povinnost neporušil.

Zdůraznil, že žalovaný jako správce konkursní podstaty měl postupovat s odbornou péčí (§ 8 odst. 2 ZKV) a zároveň měl obecnou prevenční povinnost dle ustanovení § 415 obč. zák. Nelze sice jednoznačně dovést (pokračoval odvolací soud), že by žalovaný porušil tyto své právní povinnosti tím, že bez souhlasu soudu (z opatrnosti) prostředky nevyplatil (ač v tomto případě k vyloučení části výtěžku /zpeněžení nemovitostí/ z konkursní podstaty a k jejímu vyplacení bance souhlas soudu nepotřeboval - analogicky jako při vyškrtnutí věci ze soupisu, zjistí-li se, že věc nepatří do konkursní podstaty), porušení jeho právní povinnosti (protiprávní jednání) je však dáno tím, že si nepočítal dostatečně obezřetně v souvislosti se svým souhlasem se zrušením konkursu a následně (po zrušení konkursu) zejména tím, že získané finanční prostředky ponechal na účtu úpadce J, ač tomu „zcela evidentně“ nemohly patřit.

Z okolností (případu) muselo být žalovanému zřejmé, že situace není zcela standardní, jestliže někteří věřitelé odkoupili pohledávky ostatních a domáhali se zrušení konkursu poté, co byly prodány věci nepatřící úpadci. Žádný předpis neurčuje, za jakých podmínek (nebo zda vůbec) musí správce konkursní podstaty souhlasit se zrušením konkursu. Žalovaný tento souhlas bez dalšího uděлил, aniž musel. Důsledkem následného zrušení konkursu (kdy se žalovaný nikterak nepostaral o oddělení příslušné částky od prostředků, jež se posléze dostaly do dispozice /bývalého/ úpadce J) byla škoda na straně předchůdce žalobce (banky). Žalovaný věděl, že veškeré prostředky na účtu úpadce J jsou získány prodejem zástav (nemovitostí ve vlastnictví společnosti B), takže je otázkou, proč tyto prostředky (v situaci, kdy tvrdí, že výtěžek zpeněžení nemohl vyplatit bance) po zrušení konkursu nepřevést vlastníku zástavy (společnosti B). Kdyby tak učinil, mohl by se žalobce uspokojit v exekučním řízení vedeném na majetek jeho dlužníka (společnosti B).

Svého dílu odpovědnosti se žalovaný nemůže zprostit (dle odvolacího soudu) ani poukazem na nečinnost soudu (kterou dle svého tvrzení nemohl předvídat nebo předpokládat).

Obecně lze této argumentaci přisvědčit, to však samo o sobě neznamená, že sám (žalovaný) měl být zcela nečinný. Žalovaný totiž:

a/ Nemusel souhlasit se zrušením konkursu (i laikovi muselo být zřejmé, že snaha věřitelů o zrušení

konkursu je podivná).

b/ Mohl písemně požádat (tak, aby soud musel reagovat) o souhlas k vyplacení výtěžku (zpeněžení).

c/ Poté, co souhlasil se zrušením konkursu, případně mohl převést odpovídající prostředky na účet, který nebude k dispozici úpadci J.

V důsledku nečinnosti žalovaného, který měl konat s odbornou péčí (příčinná souvislost) tak vznikla předchůdci žalobce (bance) škoda, za kterou žalovaný odpovídá dle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák., uzavřel odvolací soud.

Dále odvolací soud poznamenal, že již ve svém dřívějším rozhodnutí (ve zrušujícím usnesení ze dne 25. června 2008) dospěl k závěru, že žalobci vznikla škoda i nečinností soudu (a nelze vyloučit i odpovědnost státu) a zároveň uzavřel, že nemůže jít o solidární odpovědnost více škůdců, ale o tzv. dělenou odpovědnost.

Odvolací soud se nicméně neztotožnil se závěrem okresního soudu o (spolu)odpovědnosti konkursních věřitelů, kteří souhlasili se zrušením konkursu, podotýká, že šlo o osoby, které v konkursním řízení žádné povinnosti neměly a souhlasem se zrušením konkursu využily svého práva (byť zřejmě s nekalým úmyslem).

Odpovědnost (za způsobenou škodu) je tak dána na straně státu a žalovaného, přičemž závěr soudu prvního stupně, že míra odpovědnosti žalovaného (na způsobené škodě) je menší a odpovídá 25 %, je správný.

Odvolací soud dodal, že (jím provedený) účastnický výslech žalovaného nepovažuje za zcela jednoznačný důkaz o tvrzení žalovaného, že věc konzultoval se soudci. I kdyby tomu tak ale bylo a žalovanému by bylo řečeno, že bez přihlášky nelze nikoho uspokojit, neznamená to, že neměl mít vlastní úsudek o situaci, zejména, je-li z jeho podání vůči bance zřejmé, že si jejich nároků byl vědom a mohl-li i z pouhého laického pohledu vnímat, že věc nelze vyřešit jen tak, že se banka „přihlásila pozdě, proto nemůže nic dostat“ a (bývalému) úpadci J případně částka přes 7 miliónů Kč, kterou před konkursem neměl.

Již ve svém dřívějším rozhodnutí (míněno opět zrušující usnesení ze dne 25. června 2008) odvolací soud poukázal na to, že i při zcela neodborném pohledu mělo být správcem konkursní podstaty zřejmé, že logickým nemůže být postup, v jehož důsledku, vyjde úpadce J z konkursu obohacen o peněžní prostředky získané prodejem něčeho, co mu nikdy nepatřilo.

Ukládalo-li ustanovení § 8 ZKV správci konkursní podstaty postupovat s odbornou péčí, pak nemůže být důvodná obrana žalovaného, že právní předpisy tuto věc neřešily, popřípadě že neexistovala judikatura k této otázce. Požadavek odborné péče znamená mimo jiné i samostatný odborný úsudek. I když tedy správce konkursní podstaty nevěděl, jak věc řešit, vědět to měl a za případné pochybení odpovídá (zavinění je dáno minimálně ve formě vědomé nedbalosti). Nedůvodná je proto i námitka žalovaného, že dovést jeho odpovědnost za škodu by znamenalo úkon odporující dobrým mravům, poznamenal odvolací soud.

Úkolem správce konkursní podstaty, který má významné postavení v konkursním řízení (které je zvláštním druhem řízení soudního), musí být, aby „nalézané řešení“ respektovalo pozitivní právní úpravu a má-li (správce konkursní podstaty) za to, že (úprava) není dostatečná, hledat taková řešení, která ctí obecné principy spravedlnosti. Jestliže se tedy žalovaný domníval, že věc není dostatečně řešena právním předpisem a vycházel-li z naprosté přednosti zákona o konkursu a vyrovnání před ostatními právními předpisy (ač tomu tak ve skutečnosti není, jelikož tento zákon nemůže upravovat postavení někoho, kdo není věřitelem úpadce), měl se snažit (a s ním zřejmě i konkursní soud) o takové řešení, které by bylo logické a spravedlivé. Zvolený postup, v jehož důsledku žalobci vznikla

škoda a úpadci se dostalo prostředků v řádu milionů, které mu nikdy nepatřily, však takovým řešením rozhodně nemohl být.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně zamítavého výroku rozsudku okresního soudu o věci samé podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Vzhledem k poučení o dovolání v napadeném rozhodnutí (jež ovšem nemá za správné), pak „z opatrnosti“ opírá přípustnost dovolání též o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení následujících otázek:

1/ Z čeho má poškozený usuzovat, že soud rozhodne o výjimečné dílčí odpovědnosti škůdce ve smyslu § 438 odst. 2 obč. zák. a kde je hranice mezi volnou úvahou a nepřipustnou libovůlí?

2/ Lze rozhodnout o výjimečné dílčí odpovědnosti škůdce, jestliže se takovým rozhodnutím jednak zhoršuje možnost poškozeného domoci se nároku na náhradu škody, jednak podíl škůdce na způsobené škodě není nepatrný?

3/ Je přípustné rozhodnutí o výjimečné dílčí odpovědnosti škůdce, jestliže toto rozhodnutí vlastně chrání škůdce (snižuje jeho odpovědnost oproti obvyklému stavu) a naopak dále poškozuje poškozeného (nutí jej včas vypátrat a zjistit všechny škůdce i jejich podíl na způsobené škodě)?

4/ Může být důvodem pro rozhodnutí o výjimečné dílčí odpovědnosti škůdců skutečnost, že odpovědnost jednotlivých škůdců je založena různými právními předpisy?

5/ Srovnání úlohy správce konkursní podstaty a úlohy soudu v konkursním řízení a z toho plynoucí jejich vzájemný podíl na škodě způsobené jejich nesprávným postupem.

6/ Zda povinnost vydat výtěžek zpeněžení nemovitostí (které úpadce nevlastnil a které se ocitly v konkursní podstatě postupem dle § 27 odst. 5 ZKV) osobě, která je v konkursním řízení ve stejném postavení jako byl žalobce v konkursu vedeném na majetek úpadce, stíhá výlučně správce konkursní podstaty (jenž k tomu nepotřebuje souhlas konkursního soudu)?

7/ Pro případ, že by odpověď na předchozí otázku zněla tak, že k vydání výtěžku zpeněžení je třeba souhlas soudu dle § 28 odst. 2 ZKV, je povinností správce konkursní podstaty o udělení tohoto souhlasu aktivně usilovat a v případě, že konkursní soud nemá s čím souhlasit, odpovídá za škodu pouze správce konkursní podstaty?

Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V mezích uplatněného dovolacího důvodu se dovolatel vyslovuje k následujícím právním otázkám.

1/ K dílčí odpovědnosti více škůdců za způsobenou škodu.

Dovolatel potud především uvádí, že když připravoval žalobu, pokládal žalovaného za hlavního škůdce (což platí stále) a pro případ, že by bylo škůdců více, vycházel z ustanovení § 438 odst. 1 obč. zák. Proto „legitimně předpokládal“, že bude případně pouze na žalovaném vypořádat se po úhradě celé škody dovolateli s ostatními škůdci. Dílčí odpovědnost dle ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák. je koncipována jako odpovědnost výjimečná a je pouze na uvážení soudu, zda v konkrétním případě bude postupovat dle tohoto ustanovení. Dovolatel si přitom až do vydání zrušujícího usnesení odvolacího soudu nebyl vědom žádné indicie o tom, že by soudy zamýšlely aplikovat ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák.

Dovolatel poukazuje na to, že podle literatury (konkrétně podle díla Švestka, J. - Spáčil, J. - Škárová, M. - Hulmák, M. a kol: Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání, Praha, C. H. Beck 2008 /dále jen „Komentář“, str. 1272) „o případ odůvodňující vyslovení dělené odpovědnosti zřejmě nepůjde, pokud

by se tím značně zhoršila možnost poškozeného domoci se uspokojení nároku na náhradu škody. Důvod pro výjimku ze zásady solidární odpovědnosti shledala soudní praxe v případě, kdy podíl jednoho ze žalovaných na způsobení škody v poměru k ostatním byl pouze nepatrný“.

Napadené rozhodnutí popírá oba zmíněné závěry.

Svým rozhodnutím odvolací soud jednoznačně zhoršil možnost dovolatele vymáhat způsobenou škodu, jelikož jej nutí, aby se obrátil se svým nárokem na stát a podstoupil opětovně celou vymáhací proceduru, včetně zdlouhavého předžalobního postupu ve smyslu zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Nadto sám odvolací soud dospěl k závěru, že podíl žalovaného na způsobené škodě rozhodně není nepatrný, nýbrž čtvrtinový (dovolatel však má za to, že tento podíl je vyšší).

Dovolatel je přesvědčen, že jindy, než v případě pouze nepatrného podílu jednoho ze škůdců na způsobené škodě, není na místě stanovit dílčí odpovědnost škůdců. V intencích § 438 odst. 1 obč. zák. zákonodárce určil, že přednost má náhrada celé škody poškozenému; proto může poškozený požadovat její náhradu po kterémkoli ze škůdců v plném rozsahu a je na škůdcích (osobách, které porušily právní povinnost), aby se pak případně vzájemně vypořádali (princip solidarity). Odvolací soud svým rozhodnutím o dílčí odpovědnosti žalovaného za způsobenou škodu vlastně chrání škůdce (žalovaného) a naopak dále poškozuje poškozeného (dovolatele). Dovolatel též namítá, že soud musí použití ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák. podrobně odůvodnit a uvést okolnosti, v nichž spatřuje výjimečnost případu (Komentář, str. 1272). Odůvodnění napadeného rozhodnutí však má dovolatel v dotčeném směru za nedostatečné a nedůvodné.

Důvodem k rozhodnutí o dílčí odpovědnosti žalovaného nemůže být (dle dovolatele) skutečnost, že jde o subjekty rozdílného postavení, odpovídající dle různých právních předpisů. Naopak je třeba vzít v potaz, že oba subjekty (jejichž postavení je obecně zásadní v každém konkursním řízení) působily ve stejném konkursním řízení, v němž se vzájemně ovlivňovaly a postupovaly ve značně vzájemné shodě. Chyby obou subjektů působily na dovolatelův nárok „naprosto poškozujícím způsobem“ až ve svém souhrnu a ve vzájemné souvislosti. Všechny okolnosti tedy svědčí pro to, aby odpovědnost obou škůdců byla solidární.

2/ K podílu žalovaného na způsobené škodě.

Dovolatel nesouhlasí ani s tím, jak odvolací soud určil výši podílu žalovaného na způsobené škodě. Podotýká, že okresní soud dospěl k závěru, podle kterého na způsobené škodě činí podíl žalovaného 25 %, podíl účastníků konkursního řízení 10 % a podíl konkursního soudu 65 %. Odvolací soud oproti tomu neshledal spoluodpovědnými účastníky konkursního řízení (úpadce J a konkursní věřitele), aniž se vypořádal s tím, komu připadne podíl na způsobené škodě v rozsahu oněch 10 %. Odůvodnění podílu žalovaného na způsobené škodě v napadeném rozhodnutí pokládá dovolatel za nedostatečné a nedůvodné, maje za to, že tento podíl rozhodně není menší než podíl konkursního soudu, ba naopak je zcela jistě převažující.

Správce konkursní podstaty má v konkursním řízení nejdůležitější úlohu. Je to samostatný procesní subjekt (v konkursním řízení), který naplňuje cíl konkursu (poměrné uspokojení věřitelů z majetku konkursní podstaty). Za tím účelem jednak přezkoumává přihlášené pohledávky a zajišťuje jejich uspokojení dle daných pravidel, jednak zjišťuje, zajišťuje a zpeněžuje majetek konkursní podstaty a udává celkový směr a postup v konkursu. Konkursní soud je pak pouze dozorujícím orgánem, který bdí nad zákonností průběhu konkursu a posuzuje procesní návrhy správce konkursní podstaty. Správce konkursní podstaty je tak v konkursním řízení tím aktivním prvkem, který iniciuje rozhodnutí konkursního soudu a konkursní soud je naopak tím pasívním prvkem, který v zákonem

daných případech posuzuje návrhy správce konkursní podstaty a rozhoduje o nich.

Dovolatel odmítá soustavnou obranu žalovaného, že žalobcův nárok (respektive nárok banky jako žalobcova právního předchůdce) nemohl zohlednit v konkursním řízení, protože se banka včas nepřihlásila se svým nárokem.

Dovolatel je přesvědčen, že v případech obdobných tomuto, kdy jsou do konkursní podstaty vtaženy postupem dle § 27 odst. 5 ZKV cizí nemovitosti, na nichž vázne zástavní právo ve prospěch osoby (zástavního věřitele), která jinak nemá s úpadcem nic společného, nelze aplikovat pro konkursní řízení jinak obecně platnou zásadu, že bez řádné a včasné přihlášky (která může být přezkoumána) nemůže být nikdo v konkursu uspokojen.

V tomto směru dovolatel (na podporu názoru, že ani Nejvyšší soud neuplatňuje tuto zásadu bezvýjimečně) odkazuje na bod XXXIV. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, Cjpn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 52/1998“) a na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2006, sp. zn. 29 Odo 782/2003 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 30/2007 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Dovolatel dovozuje, že v obdobných situacích není na místě aplikovat ustanovení § 22 odst. 2 ZKV a upozorňuje, že kdyby správce konkursní podstaty sepsal nemovitosti do konkursní podstaty po uplynutí propadné lhůty pro přihlášení pohledávek, nemohli by zástavní věřitelé svá práva uplatnit vůbec. V této věci sice byly nemovitosti sepsány do konkursní podstaty před uplynutím propadné lhůty uvedené v § 22 odst. 2 ZKV, banka se však o této skutečnosti dozvěděla těsně před uplynutím uvedené lhůty a náhoda daná dobou soupisu nemovitostí do konkursní podstaty nemůže rozhodovat o tom, kolik má zástavní věřitel času k přihlášení pohledávky.

Dovolatel je rovněž přesvědčen, že po zástavním věřiteli nelze spravedlivě požadovat, aby monitoroval i cizí konkursy (konkursy jiných osob než svého dlužníka nebo zástavního dlužníka) za účelem zjištění, zda se v nich výše uvedeným postupem neocitly zastavené nemovitosti. Současně klade důraz na charakter zástavního práva coby práva věcného. K tomu dovolatel dodává, že problému jsou si vědomy také soudy a odkazuje příkladmo na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. května 2003, č. j. 15 Cmo 49/2003-41, s tím, že tam označený soud dovodil, že kdyby zástavy byly sepsány do konkursní podstaty třetí osoby (odlišné od dlužníka i od zástavního dlužníka), měl by zástavní věřitel postavení tzv. nekonkursního odděleného věřitele, který není účastníkem konkursního řízení, kterého v případě, že má lepší pořadí zástavního práva, uspokojí správce konkursní podstaty v plné výši a pouze to, co zbude z výtěžku zpeněžení, lze rozdělit mezi konkursní věřitele dle § 28 ZKV. Na toto zvláštní postavení nekonkursního odděleného věřitele upozornil banku (dopisem z 23. prosince 2003) sám žalovaný, jenž si vzhledem k obsahu dopisu byl vědom priority zástavního práva banky i své povinnosti uspokojit zajištěnou pohledávku banky.

Dovolatel míní, že i kdyby nebylo možné (vzhledem k ustanovení § 22 odst. 2 ZKV) přihlížet k nároku banky ze zástavního práva v konkursu, stejně by tato zásada pozbyla platnosti vzhledem ke zrušení konkursu před konečnou zprávou a rozvrhem. Potud se dovolává závěrů formulovaných v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2008, sp. zn. 29 Cdo 2782/2008 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 102/2009 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 102/2009“).

Z uvedeného podle dovolatele plyne, že nárok banky měl být uspokojen v prvním pořadí a v plné výši (bez zřetele k tomu, zda šlo o nárok přihlášený včas), k čemuž žalovaný nepotřeboval souhlas konkursního soudu. Jestliže tak žalovaný neučinil v průběhu konkursního řízení, mohl (a měl) tak učinit v období od zrušení konkursu do doby, než byl zproštěn funkce (což připustil i odvolací soud). Potud dovolatel odkazuje též na závěry zformulované „v dalším rozhodnutí Nejvyššího soudu“. K tomu cituje pasáž z R 102/2009, kterou ovšem nesprávně přiřazuje k R 72/2007. Žalovanému

dovatel vytýká, že ani nepožádal konkursní soud, aby schválil uspokojení nároku banky, jestliže (jak uvádí) měl pochybnosti o tom, že tak může učinit sám.

Podle dovolatele bylo v řízení prokázáno (jak uvedl i odvolací soud), že žalovaný porušil prevenční povinnost, jestliže po zrušení konkursu ponechal výtěžek zpeněžení nemovitostí v dispozici úpadce, jemuž nenáležel a jestliže souhlasil se zrušením konkursu, ačkoliv si byl vědom podezřelých nebo nestandardních okolností zrušení. Žalovaný nadto banku neupozornil, že se konkurs ruší.

Ze všeho výše řečeného dovolatel dovozuje, že žalovaný si počínal neodborně, neobezřetně a ledabyly a že jeho podíl na způsobené škodě činí 70 %.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé může být přípustné jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ a c/ o. s. ř. O případ uvedený pod písmenem b/ nejde (a dovolatel se mýlí, usuzuje-li opak). Soud prvního stupně byl sice při vydání druhého rozsudku vázán právním názorem odvolacího soudu, který zrušil (usnesením ze dne 25. června 2008) jeho dřívější rozhodnutí, dovolání v této věci však směřuje proti výroku rozsudku, jímž odvolací soud potvrdil druhý rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku ohledně částky 1.920.762,63 Kč. V porovnání s prvním rozsudkem (jímž byla žaloba zcela zamítnuta) tedy o částce 1.920.762,63 Kč nerozhodl soud prvního stupně druhým rozsudkem jinak.

Nejvyšší soud nicméně shledává dovolání přípustným dle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázky, zda a jakým způsobem bylo možné uplatnit v dané věci dělenou odpovědnost za škodu ve smyslu § 438 odst. 2 obč. zák. Potud jde o otázku v konkursních souvislostech dovolacím soudem neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 8 odst. 2 ZKV správce je povinen při výkonu funkce postupovat s odbornou péčí a odpovídá za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud. Je-li správcem ustavena veřejná obchodní společnost, odpovídají za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce správce její společníci společně a nerozdílně. Správce je povinen uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce správce.

Z ustanovení § 44 odst. 1 písm. c/ ZKV se dále podává, že soud usnesením zruší konkurs, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání, též na návrh úpadce, jestliže všichni konkursní věřitelé vyjádřili svůj souhlas na listině s úředně ověřeným podpisem a souhlasil-li s tím správce.

Podle ustanovení § 420 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní

povinnosti (odstavec 1). Škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena (odstavec 2). Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil (odstavec 3).

Dle ustanovení § 438 obč. zák., způsobí-li škodu více škůdců, odpovídají za ni společně a nerozdílně (odstavec 1). V odůvodněných případech může soud rozhodnout, že ti, kteří škodu způsobili, odpovídají za ni podle své účasti na způsobení škody (odstavec 2).

V této podobě (pro věc rozhodné) platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání a občanského zákoníku již v době prohlášení konkursu na majetek společnosti J (14. června 2002) a později nedoznala změn.

Nejvyšší soud ustálil rozhodovací praxi soudů při posuzování odpovědnosti správce konkursní podstaty za škodu vzniklou účastníkům konkursního řízení nebo třetím osobám v důsledku porušení povinnosti uložené správci konkursní podstaty zornem nebo soudem v souvislosti s výkonem této funkce již v rozsudku ze dne 12. března 2003, sp. zn. 25 Cdo 2123/2001, uveřejněném pod číslem 88/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž uzavřel, že za takto vzniklou škodu odpovídá správce konkursní podstaty podle § 420 odst. 1 obč. zák. Jak se dále podává i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 2225/2008, uveřejněného pod číslem 63/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, odpovědnost správce konkursní podstaty za škodu vzniklou účastníkům konkursního řízení nebo třetím osobám v důsledku porušení povinnosti uložené správci konkursní podstaty zákonem nebo soudem v souvislosti s výkonem této funkce je osobní majetkovou odpovědností správce konkursní podstaty.

Podle závěrů obsažených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000, uveřejněném pod číslem 24/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 24/2006“), dále platí, že stát neodpovídá za škodu způsobenou porušením povinnosti správce konkursní podstaty v konkursním řízení (může však nést samostatnou majetkovou odpovědnost za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem konkursního soudu při výkonu jeho dohlédací činnosti nad správcem konkursní podstaty).

V takto ustaveném právním rámci patří k předpokladům vzniku obecné občanskoprávní odpovědnosti správce konkursní podstaty za způsobenou škodu: 1/ porušení právní povinnosti (protiprávní úkon), 2/ vznik škody, 3/ příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody (kausální nexus) a 4/ zavinění. První tři předpoklady jsou objektivního charakteru a důkazní břemeno ohledně nich leží na poškozeném. Zavinění je subjektivní povahy a jeho existence ve formě nedbalosti nevědomé se předpokládá (§ 420 odst. 3 obč. zák.); naopak škůdce prokazuje, že škodu nezavinil (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 379/2001, uveřejněný pod číslem 56/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1220/2005, uveřejněný pod číslem 33/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 33/2008“).

K tomu Nejvyšší soud především uvádí, že obecně vzato je škoda v právní teorii i soudní praxi chápána jako újma způsobená poškozenému, vyjádřitelná penězi. Skutečná škoda (jejíž úhradu dovolatel požaduje) spočívá ve zmenšení majetku poškozeného a představuje majetkové hodnoty, které by bylo nutné vynaložit, aby došlo k uvedení věci v předešlý stav. Mezi protiprávním úkonem a škodou pak musí existovat vztah příčiny a následku. O vztah příčinné souvislosti (tzv. kauzální nexus) jde, vznikla-li škoda následkem porušení povinnosti, tedy je-li doloženo, že nebyť takového porušení povinnosti, ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou vzniku škody může být jen ta okolnost, která škodu způsobila a bez níž by

škodlivý následek nenastal. Při zjišťování příčinné souvislosti je třeba zkoumat, zda v komplexu skutečností přicházejících v úvahu jako příčiny škody existuje skutečnost, se kterou zákon odpovědnost v daném případě spojuje. Příčina musí mít nepochybnou věcnou vazbu na vznik škody (srov. obdobně opět R 33/2008). Příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou tak není dána tam, kde do děje vstoupila jiná skutečnost, která je pro vznik škody rozhodující, tedy je-li vznik újmy vyvolán bezprostředně okolností, která nemá věcný vztah k porušení označené povinnosti.

Jak plyne i z R 24/2006, obecně se nepředpokládá, že by se odpovědnost správce konkursní podstaty za škodu způsobenou tím, že při výkonu funkce nepostupoval s odbornou péčí a porušil povinnosti, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud (§ 8 odst. 2 ZKV) překrývala s odpovědností státu za škodu způsobenou konkursním soudem způsobem, jenž by dovoloval uzavřít, že tyto subjekty způsobily škodu společně.

K tomu, aby bylo možné určit, co bylo v dané věci rozhodující příčinou vzniku tvrzené škody, je nutné přesně pojmenovat práva účastníků ve vztahu založeném tím, že žalobce uplatnil v konkursu vedeném na majetek společnosti J právo na uspokojení ze zajištění (jako zástavní věřitel s prvním pořadím) mimo rámec přihlášky pohledávky.

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, tak jak na ni odkazuje odvolací soud i dovolatel, plyne, že:

1/ Má-li v pořadí první zástavní právo na věci, která není majetkem osobního dlužníka v konkursu, zástavní věřitel, jehož osobní dlužník není v konkursu ani není dlužníkem zástavním, a zástavní dlužník poskytl zastavenou věc (podle § 27 odst. 5 ZKV) do konkursní podstaty dlužníka, který je v konkursu, může se takový zástavní věřitel domáhat vyloučení zástavy ze soupisu majetku konkursní podstaty vylučovací žalobou dle § 19 odst. 2 uvedeného zákona. Předpokladem úspěšnosti takového postupu je, že v řízení o vylučovací žalobě bude prokázáno, že předpokládaný čistý výtěžek zpeněžení zástavy nepřevyší zajištěnou pohledávku tohoto zástavního věřitele (R 78/2009).

2/ Jinak se na zajištěnou pohledávku takového zástavního věřitele pohlíží jako na přihlášenou v konkursu a na jeho postavení se přiměřeně aplikuje ustanovení § 28 ZKV o oddělených věřitelích (musí být také /postupem dle § 21 a násl. ZKV/ přezkoumána a může být také popřena při přezkumném jednání správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů). Základní odchylkou v mezích této přiměřené aplikace je, že takový zástavní věřitel nepodléhá omezení kladenému míře uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy odděleným věřitelům ustanovením § 28 odst. 4 ZKV (R 78/2009).

3/ Zajištěný konkursní věřitel, jehož zástavní právo zaniklo v průběhu konkursu zpeněžením zástavy, má právo na vyplacení příslušné části čistého výtěžku zpeněžení zástavy, i když po zpeněžení zástavy dojde ke zrušení konkursu. Výplatu odpovídající části čistého výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného konkursního věřitele provede správce konkursní podstaty v mezích činnosti, k níž je povinen v době od zrušení konkursu do doby, než jej konkursní soud zprostí funkce. Jde-li o zrušení konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka, vyplatí správce konkursní podstaty příslušnou částku bez omezení daného 70 % klauzulí uvedenou v § 28 odst. 4 ZKV (R 72/2007).

4/ Jestliže se tak nestalo a peněžní prostředky získané zpeněžením zástavy v prvním konkursu byly po zrušení konkursu (z pohledu výše řečeného nesprávně) předány dlužníku, nelze uvedenou situaci řešit tím, že soud v novém konkursu prohlášeném na majetek stejného dlužníka přizná věřiteli právo na oddělené uspokojení z titulu zástavního práva, které zaniklo. Jsou-li uvedené peněžní prostředky v konkursní podstatě úpadce v rámci nového konkursu coby výtěžek zpeněžení zástavy ještě rozpoznatelné (a nacházejí-li se vůbec v konkursní podstatě), může se (bývalý zástavní) věřitel domáhat jejich vyloučení ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce vylučovací žalobou podle § 19 odst. 2 ZKV. Jiná práva ve vztahu k majetku konkursní podstaty z titulu dříve existujícího

zástavního práva již uplatnit nemůže (R 72/2007).

Okresní soud v dané věci dovedl spoluodpovědnost státu (čemuž odvolací soud přitakal) z toho, že konkursní soud rozhodl o zrušení konkursu, aniž se vypořádal se žádostí právního předchůdce žalobce (banky) o vydání výtěžku zpeněžení nemovitostí a současně zrušil konkurs a s bankou „vůbec“ nejednal jako s účastníkem konkursního řízení.

Při této úvaze však soudy zcela ponechaly stranou předpoklady odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jak je upravena v zákoně č. [82/1998](#) Sb.

K tomu, aby bylo možné dovodit (ve smyslu § 13 zákona č. [82/1998](#) Sb. v rozhodném znění) případnou odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem konkursního soudu, by muselo jít o postup, který se neodrazí bezprostředně v obsahu soudního rozhodnutí. To ovšem pro danou věc neplatí, jelikož jednání vytýkané konkursnímu soudu (a zčásti i žalovanému) v době před vydáním rozhodnutí o zrušení konkursu se projevilo právě v rozhodnutí o zrušení konkursu (dle § 44 odst. 1 písm. c/ ZKV). K tomu, aby bylo možno uvažovat o škodě způsobené nezákonným rozhodnutím konkursního soudu (o zrušení konkursu), pak podle skutkového stavu věci není splněna podmínka, aby takové rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem (§ 8 zákona č. [82/1998](#) Sb. v rozhodném znění); srov. v judikatuře dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2012, sp. zn. 29 Cdo 2778/2010, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 2013, pod číslem 42. K tomu lze dodat, že měl-li dovolatel v konkursu vedeném na majetek společnosti J postavení přihlášeného věřitele (R 78/2009), pak byl také tím konkursním věřitelem, jemuž příslušel opravný prostředek proti rozhodnutí o zrušení konkursu (přitom ovšem skutkový základ věci spočívá též na tom, že rozhodnutí o zrušení konkursu na majetek společnosti J nabylo právní moci).

Jelikož pro dobu po zrušení konkursu již činnost konkursního soudu jako možná příčina vzniku škody není uváděna, lze uzavřít, že skutkový stav, na němž oba soudy své rozhodnutí založily, nedovoloval závěr, že stát se spolupodílel na vzniku škody se žalovaným (a to dokonce vyšším podílem). Na jedné straně zde totiž chybí takový nesprávný úřední postup, který se neprojevil v rozhodnutí o zrušení konkursu (coby přihlášený konkursní věřitel měl být žalobce tím, kdo rovněž vyjádří souhlas se zrušením konkursu na návrh úpadce na listině s úředně ověřeným podpisem) [§ 44 odst. 1 písm. c/ ZKV] a na straně druhé zde není rozhodnutí konkursního soudu (o zrušení konkursu na majetek společnosti J), které by bylo pro nezákonnost změněno nebo zrušeno.

Z řečeného se logicky podává nepřiléhavost úvahy založené na aplikaci § 438 odst. 2 obč. zák. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž správné není a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. tak byl již proto uplatněn právem.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.), včetně závislých výroků (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), s výjimkou té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodě I. výroku a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud (soud prvního stupně) závazný.

V další fázi řízení se odvolací soud vypořádá (v intencích R 72/2007) i s tím, zda je namístě nepodmiňovat prosazení zbylého nároku na náhrady škody vůči žalovanému posouzením, zda žalobce měl možnost domoci se ušlých prostředků žalobou z lepšího práva vůči v pořadí druhému zástavnímu věřiteli (společnosti F), jemuž se čistého výtěžku zpeněžení zajištění zřejmě dostalo z exekuční

podstaty společnosti J po zrušení konkursu.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)